

THEMA:

BIJENGEZONDHEID EN NEONICOTINOÏDEN

a) Actieprogramma Bijengezondheid

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

THEMA:

BIJENGEZONDHEID EN NEONICOTINOÏDEN

ba) bijen en neonicotinoïden

dubbelcheck en up-date waar nodig door Ctgb en EZ (5.1.2e)

zie ook kamerbrieven 27858 nr. 264 en 265 (beiden op agenda AO)

Vraagsteller:

Vraag: Wat zijn de consequenties in NL van het tijdelijke verbod van de drie neonicotinoïden?

Antwoord:

- Per 30 september 2013 heeft het Ctgb het Europees besluit geïmplementeerd.
- Niet meer toegestaan zijn:
 - Particuliere toelatingen
 - Professionele toepassingen op gewassen die aantrekkelijk zijn voor bijen
- Dit heeft tot gevolg dat in Nederland 11 toelatingen zijn ingetrokken en 7 toelatingen zijn ingeperkt.
- Toelatinghouders kunnen studies en gegevens aanleveren om een veilig gebruik aan te tonen. Deze studies worden door de onafhankelijke EFSA (European Food Safety Authority) beoordeeld. Alleen als er geen effecten zijn op mens en dier en geen onaanvaardbare effecten op het milieu kan er weer een toelating komen.

Vraag: **Wat betekent Ctgb analyse over synergistische effecten bij gebruik van bepaalde combinaties van neonicotinoïden en andere middelen? Hoe erg is dat?**

Antwoord:

- Nieuwe studies waarin het effect op bijen van de individuele stoffen is onderzocht, geven geen directe aanleiding om versneld te gaan herbeoordelen.
- Echter, de studies waarin het effect op bijen van **combinaties van stoffen** is onderzocht, tonen aan dat de toxiciteit voor bijen van deze stoffen mogelijk verhoogd wordt als de stoffen in combinatie met andere gewasbeschermingsmiddelen worden toegepast.
- In principe wordt het potentieel effect van synergisme in risicobeoordelingen meegenomen, maar dit zal verder moeten worden onderzocht. Ook wordt op dit moment onderzocht in hoeverre andere stofcombinaties synergisme vertonen.
- Op basis van studies waar veldrelevante concentraties zijn getest op synergisme heeft het Ctgb geconcludeerd dat er op dit moment geen aanleiding is om de middelen op basis van acetamiprid en thiacloprid versneld nationaal te herbeoordelen.
- EFSA zal worden gevraagd, in samenwerking met Ctgb en andere kennisinstituten, om een prioriteitenlijst van stoffen

met synergistische interacties te maken die als eerste zullen worden onderzocht.

- ~~Het Ctgb zal hierover met een eerste aanbeveling komen in april 2014.~~

Vraagsteller:

Vraag: **Wat houdt het aangenomen neonicotinoïden-
besluit van de EC voor NL in?**

Antwoord:

- Voor de drie beoordeelde stoffen imidacloprid, thiamethoxam en clothianidin is het volgende besloten:
 - intrekken van gewastoepassingen in bij-aantrekkelijke gewassen met uitzondering van wintergranen, de teelt onder glas en toepassingen na de bloei uiterlijk 30 september 2013
 - behandeld zaad mag niet meer worden gebruikt of verhandeld vanaf 1 december 2013
 - niet-professionele toepassingen (voor de particuliere gebruiker) van de drie beoordeelde stoffen worden ingetrokken
- Als gevolg hiervan zijn door het Ctgb 11 NL toelatingen ingetrokken (waarvan 8 voor niet-professioneel gebruik) en 7 NL toelatingen ingeperkt.
- In lijn met het neonicotinoïden besluit is door de EC ook een besluit genomen voor de werkzame stof fipronil. Het Ctgb laat mij weten dat Nederland geen toelatingen van fipronil in bij-aantrekkelijke gewassen heeft.

Vraag: Welke juridische procedures over
Bezwaarprocedure neonicotinoïden lopen er in NL
(Syngenta en Bayer/ Bijenstichting vs Ctgb). En Wwat
betekent dat?

Antwoord:

- Er loopt een aantal procedures, elk tegen andere besluiten met betrekking tot neonicotinoïden van het Ctgb:
 - Toelating Merit Turf
 - Toegelaten op 4 juni 2010
 - Beroepszaak loopt nog
 - Omdat het betreffende besluit inmiddels zijn werking heeft verloren, heeft Ctgb de rechter gevraagd de Bijenstichting bij gebrek aan belang niet-ontvankelijk te verklaren.
 - Besluiten naar aanleiding van "bijenverordening"
 - Zowel de toelatinghouders als de Bijenstichting hebben bezwaar gemaakt tegen deze besluiten, waarmee het Ctgb uitvoering heeft gegeven aan de "bijenverordening" Uitvoeringsverordening (EU) 485/2013. Inmiddels zijn de bezwaarprocedures hiertegen afgerond. De onafhankelijke bezwaarschriftencommissie van het Ctgb vond – net als de voorzieningenrechter eerder – dat het Ctgb inhoudelijk juist besloten had. Het Ctgb heeft

daarom de bezwaren afgewezen en de Bijenstichting deels niet-ontvankelijk verklaard.

- Tegen deze besluiten op bezwaar is de Bijenstichting in beroep gegaan. Het betreft de gewasbeschermingsmiddelen:
 - Admire (imidacloprid)
 - Admire O-TEQ (imidacloprid; vervallen)
 - Gaucha Tuinbouw (imidacloprid)
 - Merit Turf (imidacloprid)
 - Kohinor 700 WG (imidacloprid)
 - Kohinor 70 WG (imidacloprid; vervallen)
 - Cruiser SB (thiametoxam)
- de Bijenstichting heeft tevens een verzoek tot voorlopige voorziening ingediend bij het CBB
- Er is in de EU door Bayer, Syngenta en BASF ook beroep ingesteld tegen de "Bijenverordening" bij het Europese Hof van Justitie te Luxemburg. Nederland heeft zich hierin niet gevoegd.

○ **Besluit toelating Potatoprid**

- Toelating door Ctgb op 10 januari 2014
- Bezwaar gemaakt door Stichting Natuur & Milieu en Greenpeace
- Bezwaar in behandeling

o Besluiten 30/31 januari 2014

▪ 30 januari 2014:

- betref Admire, Gaucho Tuinbouw en Kohinor 700 WG (op basis van imidacloprid)
- Deels genomen naar aanleiding van een verzoek van PAN Europe, deel ambtshalve naar aanleiding van onderzoek Alterra (Roessink e.a.)
- Naast wijzigingen in toepassingsgebieden ook nadere voorwaarden verbonden in de glastuinbouw en de fruitteelt; voor bedekte teelten zijn zeer strenge voorwaarden gesteld aan lozen filterspoelwater, drainwater en drainagewater.

▪ 31 januari 2014:

- Herregistratie toelating Admire en Gaucho Tuinbouw
- Verdere beperking toepassingsgebieden
- Tegen deze besluiten hebben zowel PAN Europe, de Bijenstichting, KAVB, Green Peace, de Stichting Natuur & Milieu als de toelatinghouders bezwaar gemaakt; de Bijenstichting heeft tevens een verzoek tot voorlopige voorziening ingediend bij het CBB

- 31 januari 2014

- Afwijzing herregistratieverzoek Gaucho
- Bezwaar gemaakt door Bayer CropScience

- Gezien de voorlopige uitspraak van de rechter en het advies van de Bezwaarschriftencommissie ziet het Ctgb de uitkomst van de beroepsprocedures met vertrouwen tegemoet, hoewel de zaak uiteraard pas beslist is als de rechter uitspraak heeft gedaan. De nu lopende bezwaarprocedure tegen de besluiten waarmee het Ctgb uitvoering heeft gegeven aan de "bijenverordening" Uitvoeringsverordening (EU) 485/2013, kan ertoe leiden dat de ingreep die in de betreffende toelatingen is gedaan, geheel of gedeeltelijk teruggedraaid moet worden.
- Nu eerst de beslissing op bezwaar.
- Het Ctgb acht de kans daarop niet groot, aangezien het in een voorlopige voorzieningsprocedure over deze besluiten volmondig in het gelijk is gesteld door de rechter (CBb).
- Er is in de EU door Bayer, Syngenta en BASF ook beroep ingesteld (Hof van Justitie in Luxemburg). Nederland heeft zich hierin niet gevoegd.

Vraagsteller:

Vraag: **Per wanneer gaat NL neonicotinoïden-besluiten invoeren en wat houden deze wijzigingen in?**

Antwoord:

- Het Ctgb heeft, conform besluit, per 30 september [2013](#) 11 middelen ingetrokken en het gebruik van [76](#) middelen beperkt.
- Van de 11 ingetrokken middelen zijn 8 middelen bestemd voor niet-professioneel gebruik.
- Het Ctgb heeft geen gebruik gemaakt van een respijtperiode (aflever- en opgebruiktermijn).
- Per 1 december 2013 is het gebruik en op de markt zetten van behandeld zaad met imidacloprid, thiamethoxam en clothianidin voor bij-aantrekkelijke gewassen, met uitzondering van wintergranen, kastoepassingen, niet meer toegestaan.

[nvwa](#)

Vraagsteller:

Vraag: **Hoe wordt gehandhaafd op de aangepaste voorschriften en de ingetrokken middelen op basis van neonicotinoïden?**

Antwoord:

- De NVWA controleert de naleving gedurende de toepassingscontroles bij de professionele gebruikers.
- De NVWA heeft begin dit jaar geconstateerd dat de toelatingshouders zijn gestopt met de verkoop van verboden middelen voor de consumentenmarkt en actie hebben ondernomen om niet verkochte producten van hun afnemers terug te nemen.
- Bij bezoeken aan de verkoopkanalen van gewasbeschermingsmiddelen voor niet-professioneel gebruik (zoals tuincentra) in mei/juni controleert de NVWA of deze middelen ook daadwerkelijk niet meer beschikbaar zijn voor de consument.
- In mei/juni worden deze controles uitgebreid. Voorafgaand vindt communicatie (aankondiging van controles in nieuwsbericht) plaats.

Vraagsteller:

Vraag: **motie 4, nr. 125 (27858), Ouwehand, Van Gerven en Schouw aangehouden: 'Verzoekt de regering, een moratorium in te stellen op het gebruik van neonicotinoïden totdat vaststaat dat zij geen schadelijk effect hebben op bijen en de volksgezondheid'.**

Antwoord:

- Deze motie heb ik uitgevoerd, daar waar wetenschappelijke aanleiding was tot ingrijpen in toelatingen en zoals neergelegd in het EU besluit aangaande de neonicotinoïden
- Het besluit door het Ctgb heeft per 30 september [2013](#) zijn beslag gekregen.
- Per brief aan de Europese Commissie (EC) en 5.1.2 e aangedrongen ook het herbeoordelingsproces van de laatste twee neonicotinoïden, acetamiprid en thiacloprid, snel af te ronden. De EC heeft mij laten weten dat dit [in 2014](#) bij de periodieke gehele herbeoordeling wordt opgepakt en dat EFSA geen aanleiding ziet dit proces naar voren te halen omdat er geen onaanvaardbaar effect op mens, dier en milieu wordt verwacht.

- [De periodieke herbeoordeling van alle neonicotinoïden door EFSA staat gepland voor 2015.](#)
- Mocht de herbeoordeling door EFSA aanleiding zijn, verwacht ik wederom een besluit op communautair niveau.

Buiten reikwijdte verzoek

Vraag: met tijdelijke aanpassingen in de toelatingen is nog maar een klein deel van de toepassingen met neonicotinoïden aan banden gelegd. Bijen worden nog steeds blootgesteld aan neonicotinoïden. Is het niet dweilen met de kraan open?

Antwoord:

- Nee. De in NL toegelaten middelen zijn goed beoordeeld op grond van de actuele stand van wetenschap en techniek. Op basis hiervan is geconcludeerd dat ze bij goed gebruik geen onaanvaardbare effecten op de bijenstand hebben.
- De Europese Commissie heeft in 2013 restricties ingesteld op het gebruik van neonicotinoïden ivm met risico's voor de gezondheid van bijen. Nederland heeft het instellen van deze restricties gesteund.
- De restricties hebben betrekking op gebruik van neonicotinoïden op gewassen die aantrekkelijk zijn voor bijen en op particulier gebruik.
- Wanneer een gewas niet aantrekkelijk is voor bijen, zal het risico voor de gezondheid van bijen bij gebruik van een neonicotinoïde op dit gewas beperkt zijn.
- Het Ctgb heeft in navolging van deze restricties 11 toelatingen ingetrokken en 7 toelatingen ingeperkt.
- De Europese restricties worden pas aangepast wanneer wetenschappelijk is aangetoond dat het gebruik van deze neonicotinoïden geen onaanvaardbare risico's met zich meebrengen voor de gezondheid van bijen.

Vraag: **Waarom heeft het Ctgb geen middelen op basis van imidacloprid ingetrokken, als de overschrijdingen in het water zo hoog zijn?**

Antwoord:

- > Naar aanleiding van het intrekkingverzoek van Pan Europe heeft het Ctgb een herbeoordeling uitgevoerd voor de betreffende middelen.
- > Door nieuw wetenschappelijk inzicht is de aquatische norm aangescherpt en is de herbeoordeling uitgebreid naar alle gewasbeschermingsmiddelen op basis van imidacloprid.
- > De herbeoordeling heeft geleid tot een aanzienlijke inperking van het aantal toepassingen van imidacloprid.
- > Er zijn zuiveringstechnieken voorgeschreven als emissiebeperkende maatregel voor de glastuinbouw.
- > Er zijn strenge driftreducerende methodieken voorgeschreven voor de fruitteelt.
- > Het Ctgb heeft dus een aanzienlijk aantal toepassingen ingetrokken, maar niet de middelen zelf

Vraag:

Hoe zit het met de EU beslissingen van de 2 resterende neonicotinoïden acetamiprid en thiacloprid?

Antwoord:

- U bent per brief van 8 oktober 2013 geïnformeerd
- 5.1.2e DG SANCO, heeft mij per brief van 27 augustus laten weten dat herbeoordeling van deze twee stoffen (op het risico voor bijen) zou overlappen met de aanstaande algehele herbeoordeling van deze twee stoffen, waar risico's voor mens, dier en milieu (inclusief risico's voor bijen) opnieuw worden beoordeeld.
- Hiermee wordt gestart in 2014 en dit wordt naar verwachting in 2015 afgerond.
- Vooruitlopend op het EU proces heb ik het Ctgb gevraagd om middelen op basis van deze twee stoffen versneld te bezien, met oog op het risico voor bijen. Het betreft in Nederland [76](#) middelen op basis van thiacloprid en 1 middel op basis van acetamiprid.
- Nieuwe wetenschappelijke studies geven geen directe aanleiding om versneld (d.w.z. vooruitlopend op het EU-herbeoordelingsproces) te gaan herbeoordelen.
- Echter, de studies waarin het effect op bijen van combinaties van stoffen is onderzocht, tonen aan dat de toxiciteit voor bijen van deze stoffen mogelijk verhoogd

wordt als de stoffen in combinatie met andere gewasbeschermingsmiddelen worden toegepast.

- Op basis van studies waar veldrelevante concentraties zijn getest op synergisme heeft het Ctgb geconcludeerd dat er op dit moment geen aanleiding is om de middelen op basis van acetamiprid en thiacloprid versneld nationaal te herbeoordelen. In principe wordt het potentieel effect van synergisme in risicobeoordelingen meegenomen.
- Op dit moment onderzoekt het Ctgb in hoeverre andere stofcombinaties synergisme vertonen. EFSA zal worden gevraagd, in samenwerking met Ctgb en andere kennisinstituten, om een prioriteitenlijst van stoffen met synergistische interacties te maken die als eerste zullen worden onderzocht.
- Het Ctgb zal hierover met een eerste aanbeveling komen in april 2014.

Vraag: **Waarom verbiedt u acetamiprid en thiacloprid niet tot het herbeoordelingsproces in de EU is afgerond?**

Antwoord:

- Vooruitlopend op het EU proces heb ik het Ctgb gevraagd om middelen op basis van deze twee stoffen versneld te bezien, met oog op het risico voor bijen. Het betreft in Nederland [7-6](#) middelen op basis van thiacloprid en 1 middel op basis van acetamiprid.
- Nieuwe wetenschappelijke studies geven geen directe aanleiding om versneld (d.w.z. vooruitlopend op het EU-herbeoordelingsproces) te gaan herbeoordelen.
- [Het Ctgb heeft Ik heb](#) daarom geen directe aanleiding, rechtvaardiging en rechtsgrond om een verbod in te stellen. Verder volg ik het EU spoor.

THEMA:

BIJENGEZONDHEID EN NEONICOTINOÏDEN

eb) verbod van particulier gebruik neonicotinoïden

dubbelcheck en actualiseren waar nodig Ctgb en EZ (5.1.2e).

Vraag:

Hoe staat het met de motie Ouwehand over het verbod van verkoop van neonicotinoïden aan particulieren?

Antwoord:

- In mijn brief van 1 juli heb ik u aangegeven hoe ik deze motie zal uitvoeren.
- Sinds 30 september mogen bedrijven producten met imidacloprid voor het particuliere gebruik [van gewasbeschermingsmiddelen](#) niet meer verkopen. Voor thiamethoxam, clothianidin, fipronil en acetamiprid zijn geen middelen voor niet-professioneel gebruik toegelaten in Nederland.
- Er zijn op dit moment nog 3 toelatingen van gewasbeschermingsmiddelen op basis van thiacloprid voor niet-professioneel gebruik in Nederland toegelaten.
- Met de herbeoordeling van thiacloprid zal in 2014 door EFSA worden gestart. Als deze herbeoordeling daartoe aanleiding geeft en de EC een voorstel indient voor een verbod op middelen op basis van thiacloprid, dan zal ik de EC daarin steunen en het EU-verbod zo spoedig mogelijk daarna in Nederland implementeren.
- Zoals ik u eerder heb aangegeven, vind ik het wenselijk om het Europese spoor te volgen. Een verbod alleen in Nederland is mijns inziens niet nuttig en wenselijk.

[IenM / EZ](#)

Vraag:

Waarom niet alle neonicotinoïdenmiddelen voor het niet-professionele gebruik achter de toonbank?

Antwoord:

Zie biociden (5.1.2.e)

Buiten reikwijdte verzoek

5.1.2.e

Buiten reikwijdte verzoek

5.1.2.e

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

5.1.2.e

Buiten reikwijdte verzoek

5.1.2.e

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

THEMA:

GEZONDHEID EN GWBMIDDELEN

Buiten reikwijdte verzoek

5.1.2.e

A)B) metam-natrium: (dubbelcheck en actualisatie EZ
(5.1.2.e) en NVWA (alternatieven(~~Komen waarschijnlijk~~
~~in apart plenaire debat aan de orde.~~

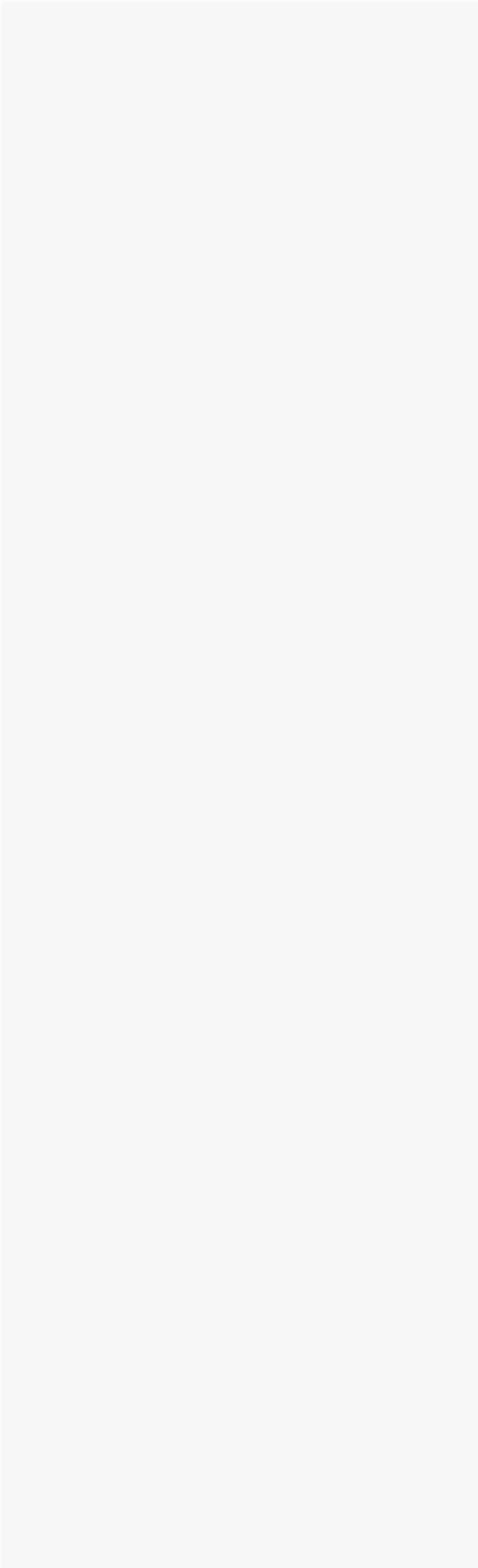
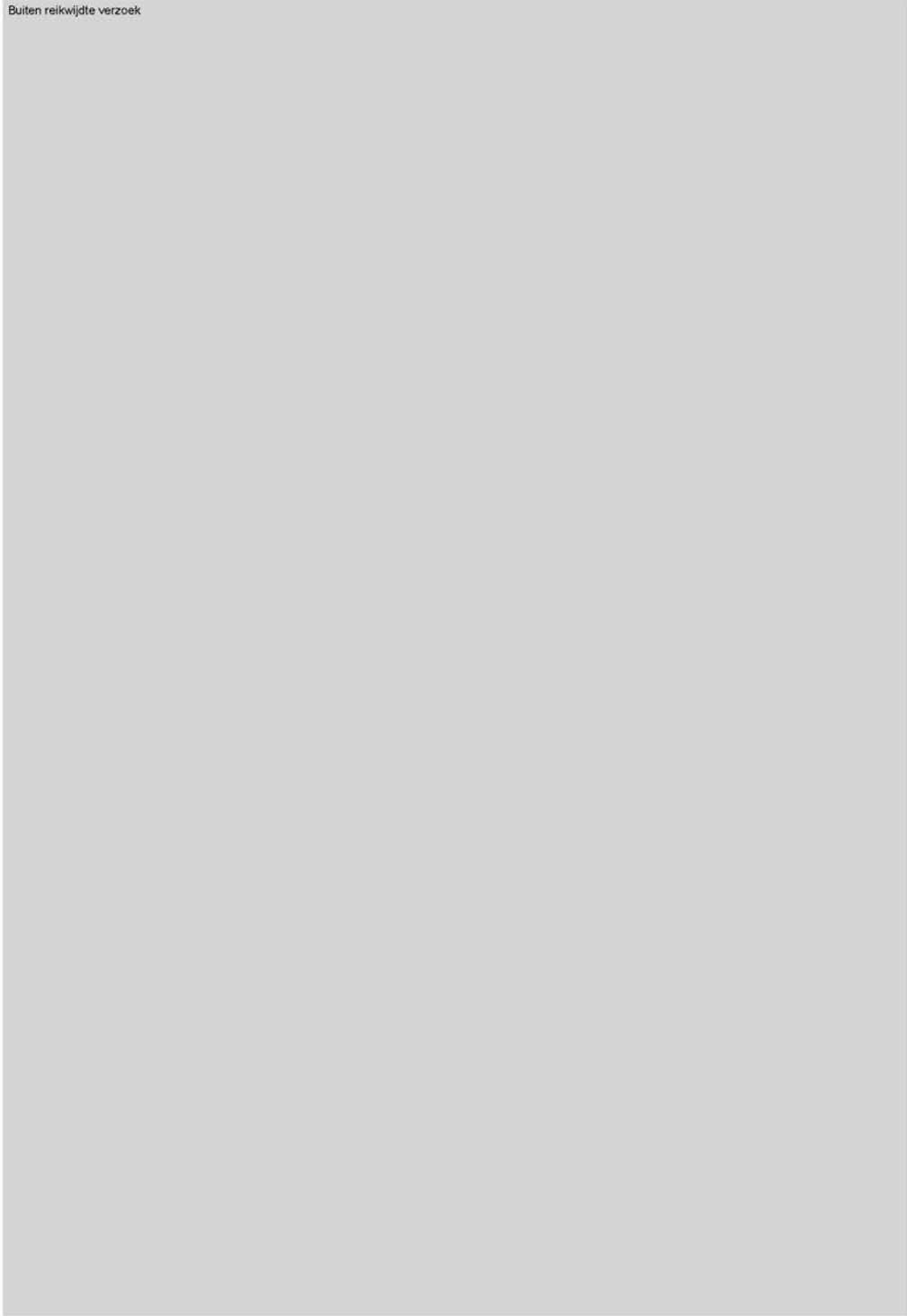
Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

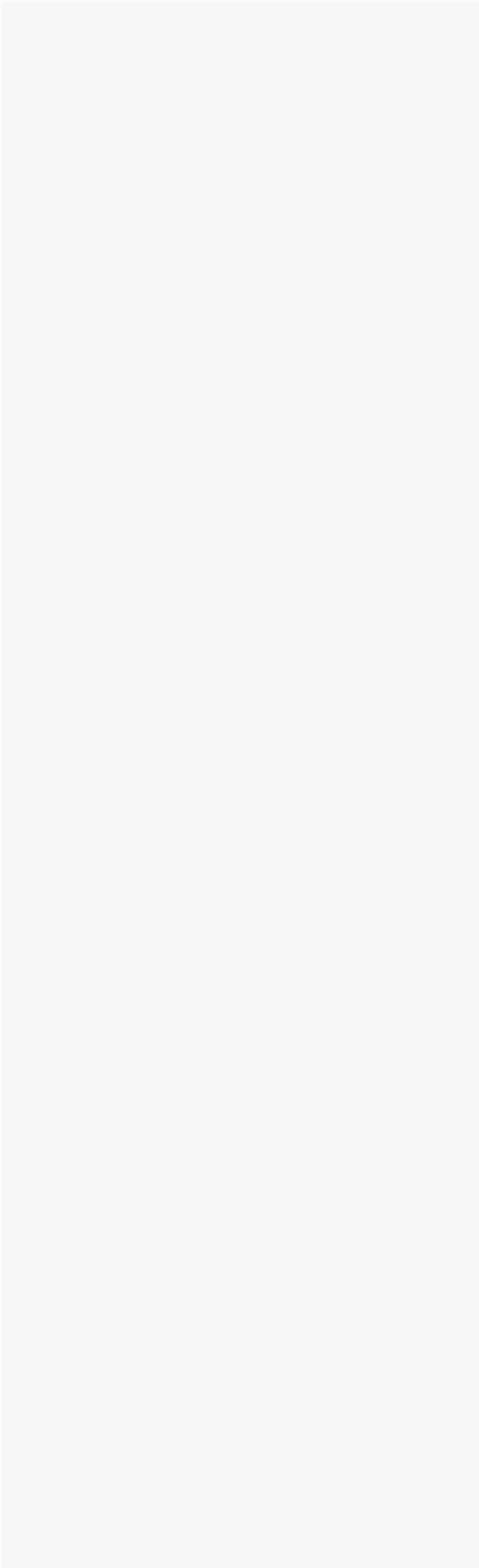
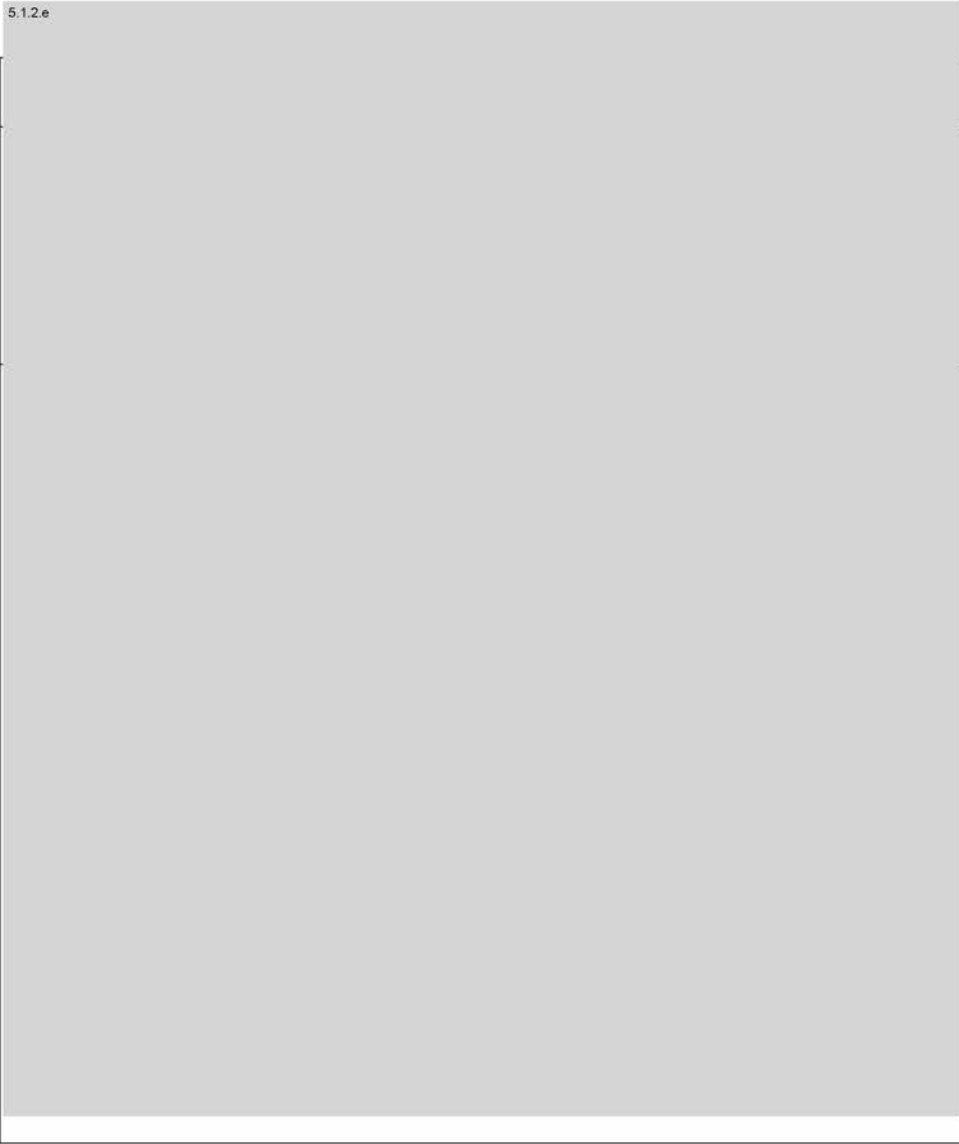
5.1.2.e

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

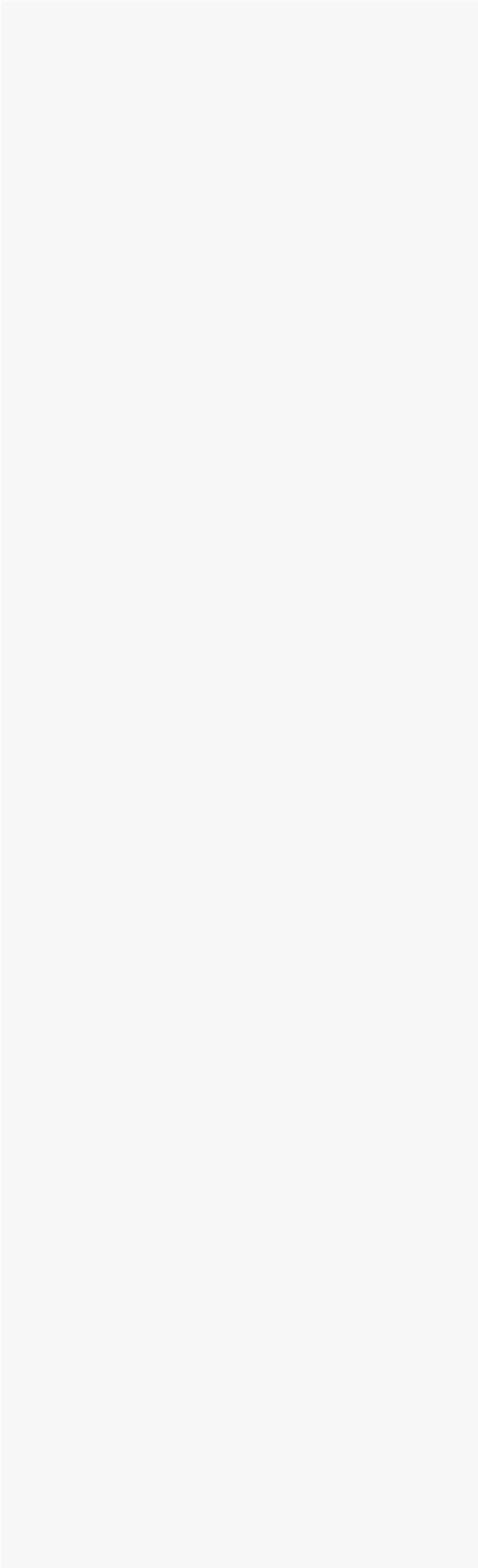
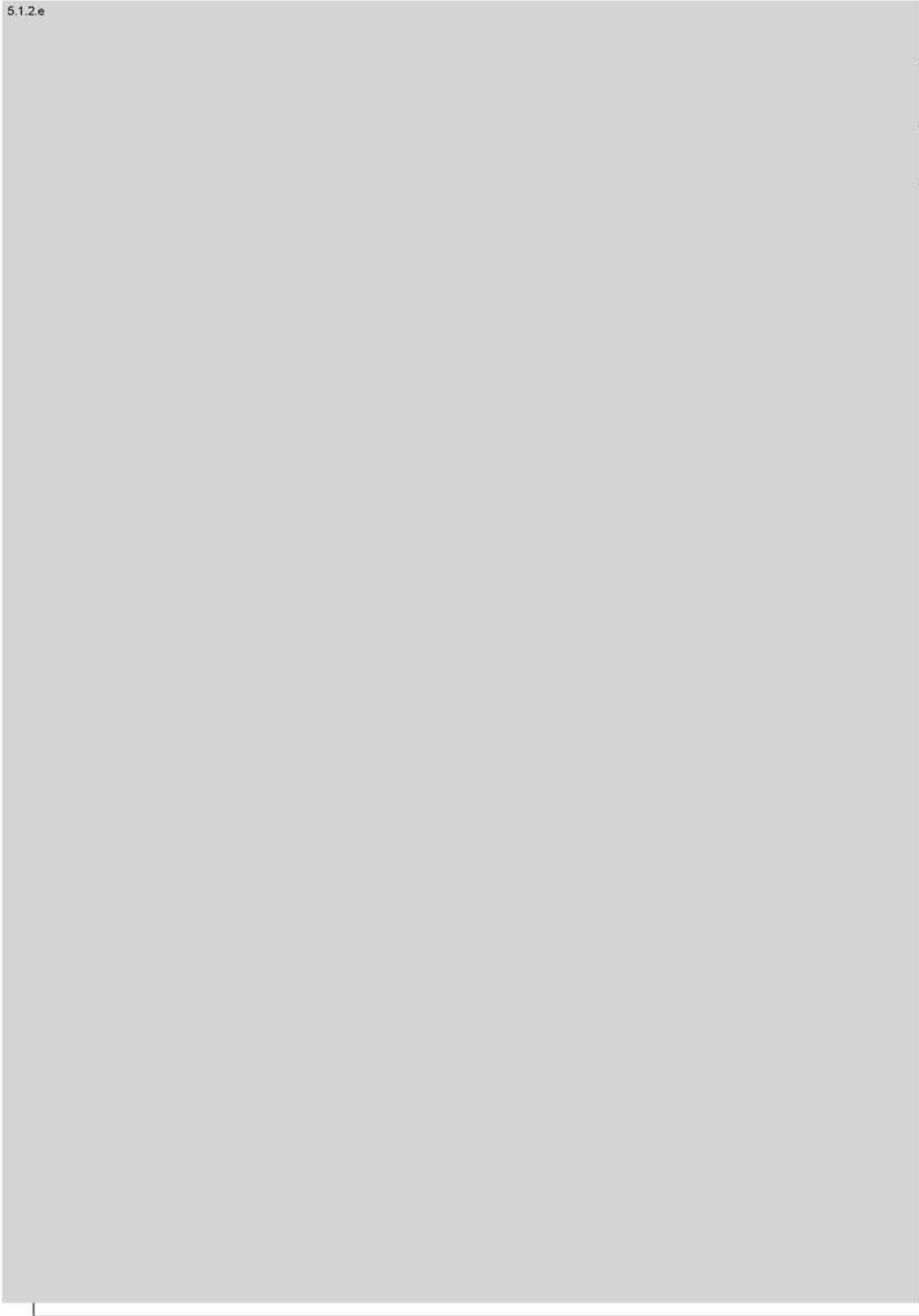

5.1.2e

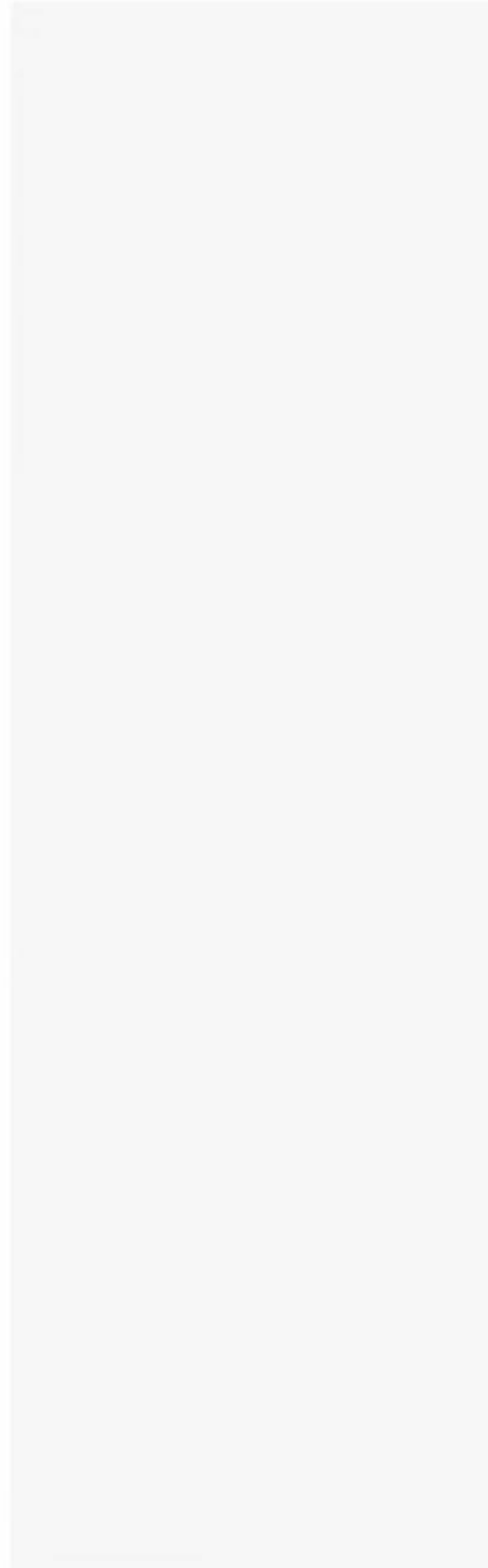
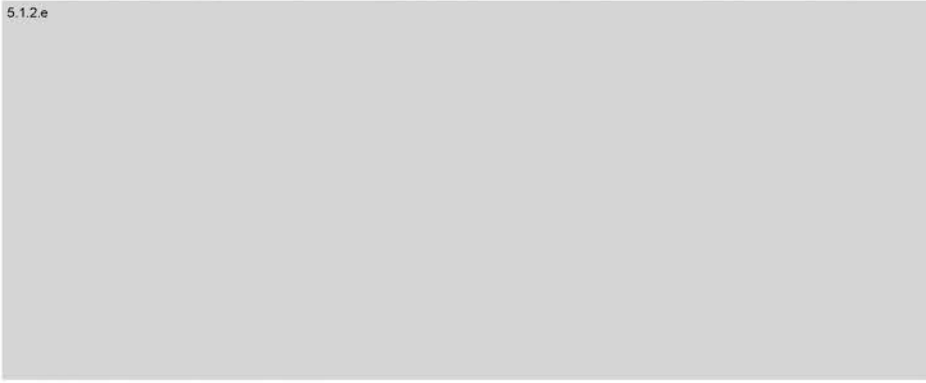

5.1.2e

5.1.2e

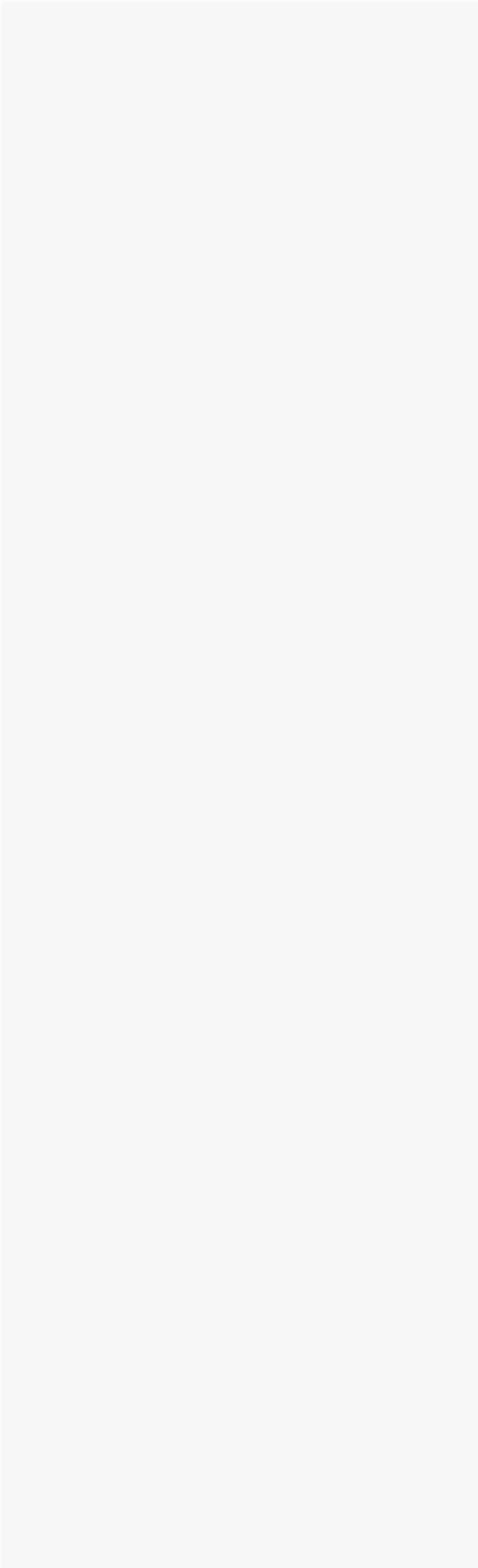
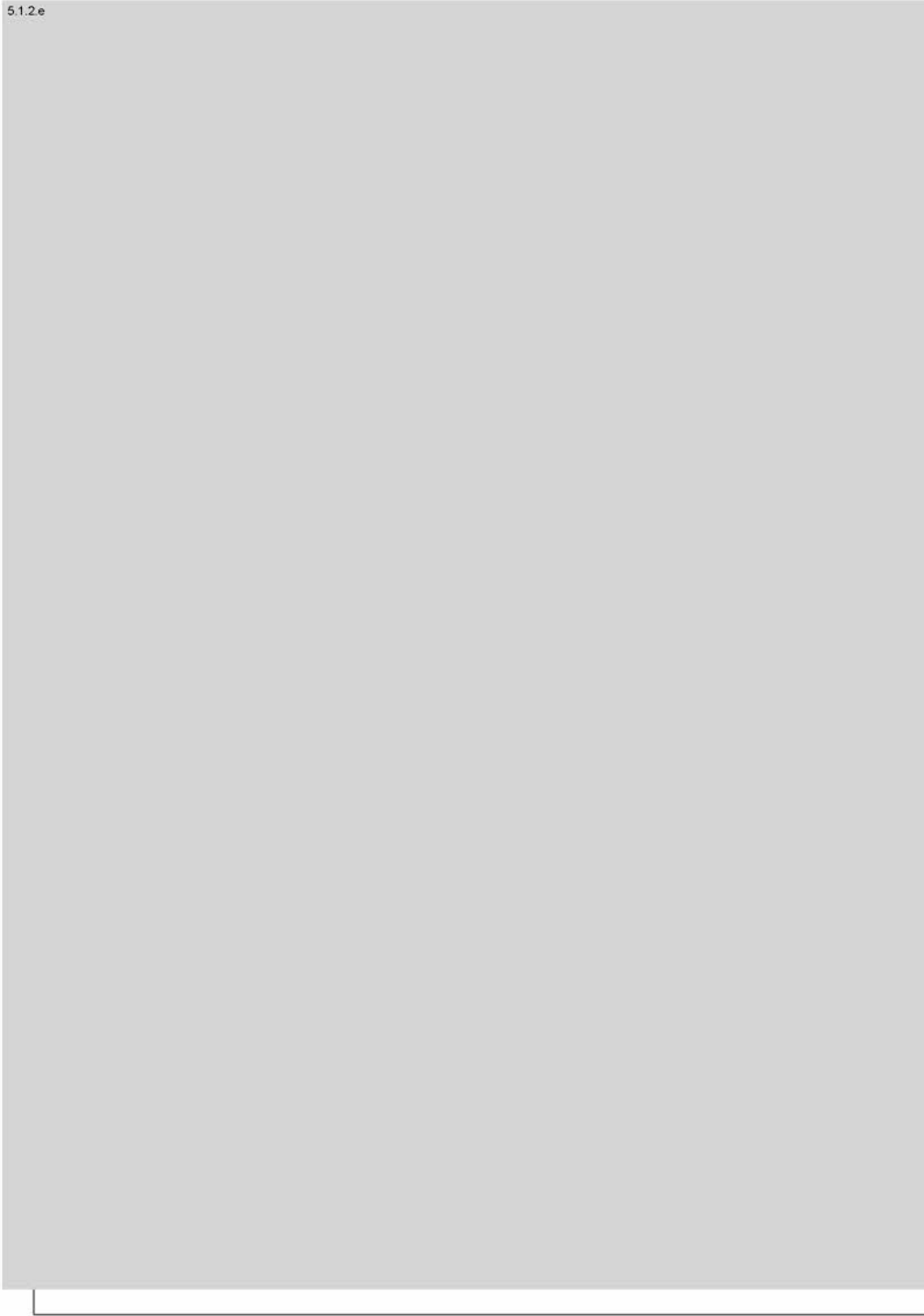
5.1.2.e

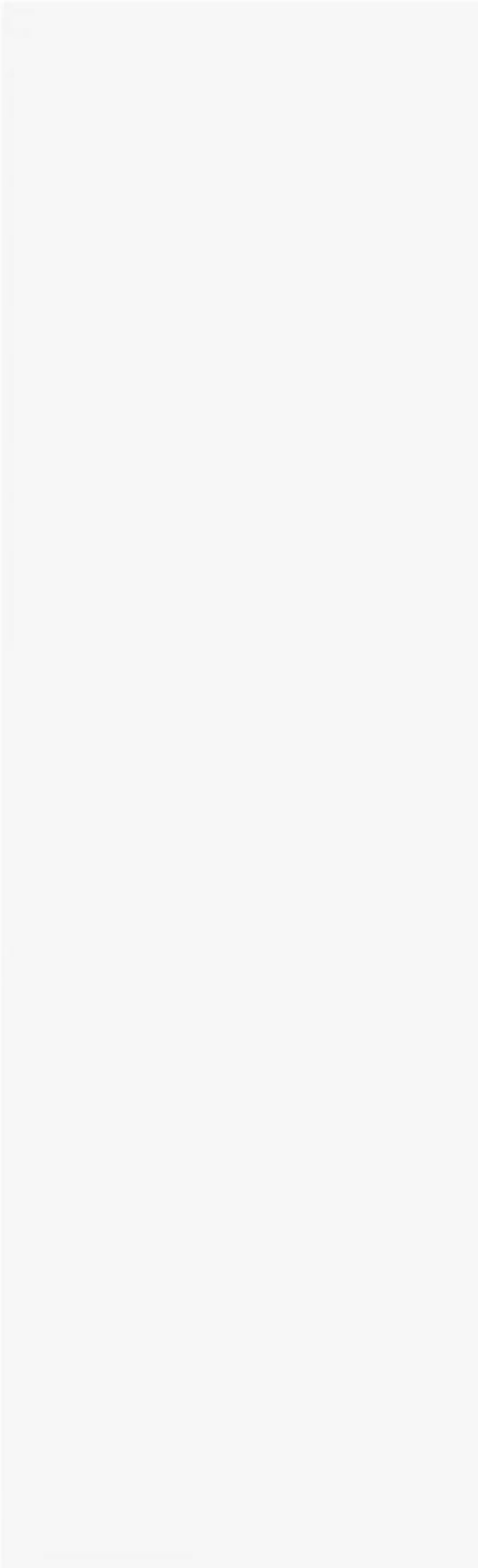
5.1.2e

5.1.2e

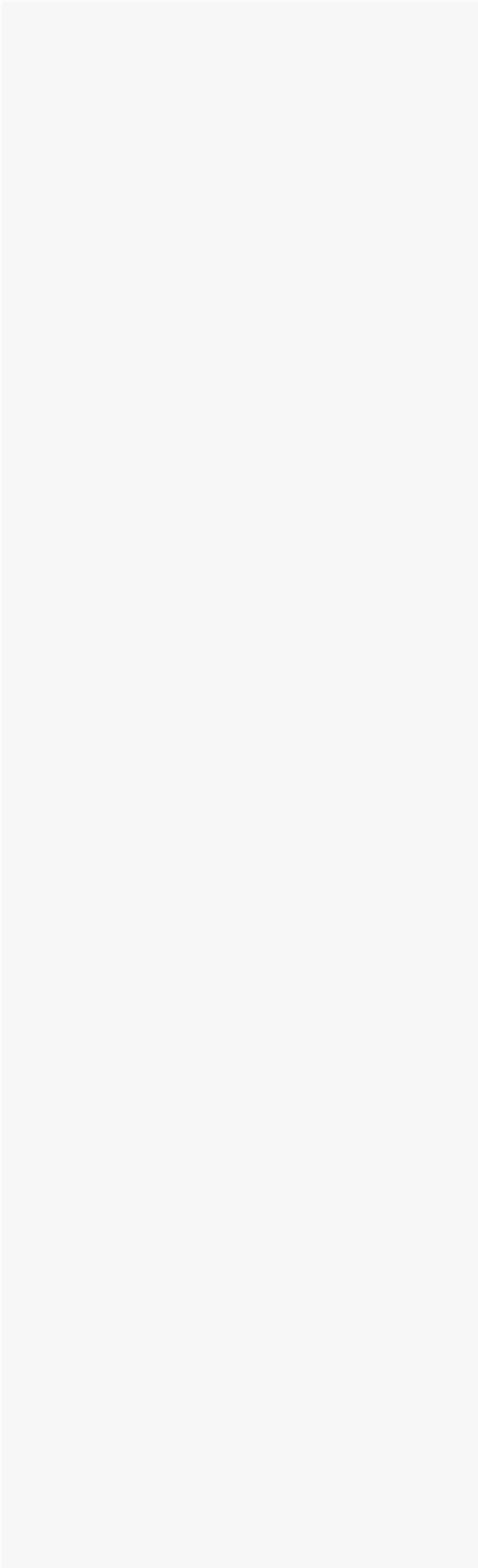
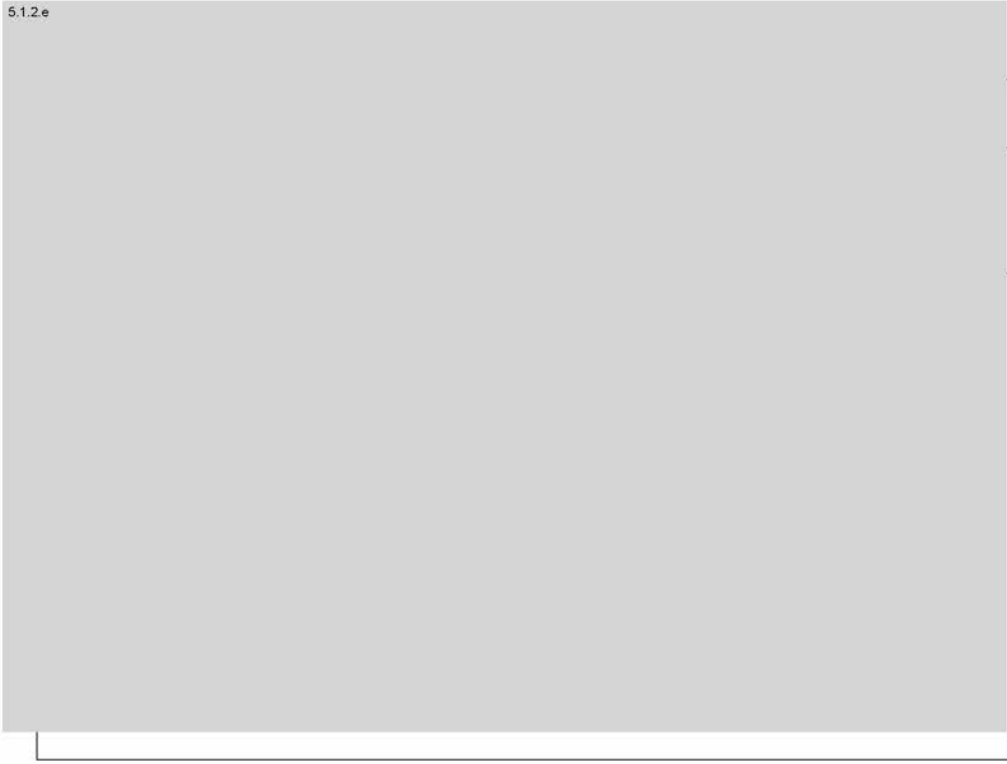
5.1.2e

5.1.2.e

5.1.2e

Vraag: Hoe zit dat nu met gebruik van metam-natrium, die stof is immers niet meer toegelaten in Europa?

Antwoord:

- In 2010 is door de Europese Commissie (EC) metam-natrium verboden, vanwege de onvolledigheid van gegevens in het toelatingsdossier.
- Uitzondering (genaamd "essential use") vVoor landen die konden aantonen dat het gebruik van de stof 'onmisbaar' was, kon onder strikte voorwaarden een zogenaamde 'essential use' toelating worden afgegeven. Ook in Nederland mag de stof nog gebruikt worden onder strikte voorwaarden ~~(o.a. maximaal 1 maal per 5 jaar).~~ Deze 'essential use' eindigt eind 2014. De afgelopen jaren ~~(2008 – 2012)~~ werd jaarlijks gemiddeld circa 5500 hectare grond ontsmet.
- In 2012 is metam-natrium in Europa opnieuw goedgekeurd met strenge toelatingsvoorwaarden. ~~(maximaal 1x per drie jaar toepassen met een dosering van maximaal 300 l/ha).~~
- Na overleg met de sector en een advies van de Gezondheidsraad, heeft het Ctgb een verkennende studie uitgevoerd naar de risico's van metam-natrium voor omwonenden. Op basis van deze verkennende studie heeft het Ctgb besloten een herbeoordeling te starten van middelen op basis van metam-natrium op het aspect risico's voor omwonenden. Ik heb u hierover per brief geïnformeerd op 27 mei 2014.

- Op basis van deze herbeoordeling heeft het Ctgb, in nauwe afstemming en samenwerking met zonaal rapporterend lidstaat België, besloten om aanvullende gebruiksvoorschriften op te stellen om veilig gebruik mogelijk te maken. Ik heb u hierover per brief geïnformeerd op 25 augustus 2014.
- De bevindingen van deze herbeoordeling zullen onderdeel uitmaken van de reguliere herbeoordeling van de betreffende middelen op basis van metam-natrium, welke momenteel wordt uitgevoerd door zonaal rapporteur België. Vrijstellingen (conform artikel 38 van de Wet Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden) mogelijk bij de aanwezigheid van het stengelaaltje (*Ditylenchus dipsaci*), een quarantaineaaltje dat volgens Europese fytosanitaire wetgeving niet verspreid mag worden (in 2013 op 3,5 hectare toegepast).

-

Vraag Jacobi (PvdA): **Waarom komt geen verbod op metam-natrium, kunnen we een toelating in de toekomst (vanaf 2015) voorkomen?**

Antwoord:

- In 2012 is metam-natrium in Europa opnieuw goedgekeurd met strenge toelatingsvoorwaarden (maximaal 1x per drie jaar toepassen met een dosering van maximaal 300 l/ha).
- Naar aanleiding van de recentelijke herbeoordeling van middelen op basis van metam-natrium, heeft het Ctgb aanvullende gebruiksvoorschriften ingesteld. Met deze aanvullende gebruiksvoorschriften zijn de geïdentificeerde risico's afgedekt. Ik heb u hierover per brief geïnformeerd op 25 augustus 2014.
- Omdat de herbeoordeling in nauwe afstemming en samenwerking heeft plaatsgevonden met zonaal rapporteur 5.1.2.a zullen de bevindingen onderdeel uitmaken van de reguliere herbeoordeling, welke momenteel door België wordt uitgevoerd.
- Wanneer 5.1.2.a haar beoordeling heeft afgerond zal het Ctgb, als verantwoordelijke Nederlandse toelatingsautoriteit, beoordelen of een gebruik van metam-natrium kan worden vastgesteld waarbij geen onaanvaardbaar risico optreedt voor mens, dier of milieu. Op basis hiervan zal het Ctgb, conform wetgeving, besluiten of een nieuwe toelating voor middelen op basis van metam-natrium wordt verleend. Als er weer een aanvraag komt

voor toelating in Nederland of in de beoordelingszone, dan zal het Ctgb of een andere autoriteit deze aanvraag moeten beoordelen. Daarvoor is een dossier nodig op basis waarvan kan worden vastgesteld dat er geen onaanvaardbaar risico is voor mens, dier en milieu.

- Ik wil een beperking van blootstelling aan omwonenden
- Dat kan ook met beperkende maatregelen in de toelating worden bereikt
- Er heeft overleg plaatsgevonden over welke opties hiervoor zijn voor de korte termijn
- Teeltvrije zone, verplichtingen over weersomstandigheid, meldingsplicht zodat handhaver weet wanneer het wordt toegepast
- In maart bericht ik u hierover nader

Vraag: U hebt laten weten dat u in overleg treedt met partijen om te bezien wat er alvast gedaan kan worden om de blootstelling van omwonenden met metam-natrium te verminderen. Wat komt uit dat overleg?

Antwoord:

- Naar aanleiding van overleg met de sector heeft het Ctgb een verkennende studie uitgevoerd naar de risico's van het gebruik van metam-natrium voor de gezondheid van omwonenden.
- Op basis van deze verkennende studie heeft het Ctgb besloten een herbeoordeling uit te voeren voor middelen op basis van metam-natrium op het aspect van omwonenden. Ik heb u hierover geïnformeerd op 27 mei 2014.
- Op basis van de uitkomsten van de herbeoordeling heeft het Ctgb besloten aanvullende gebruiksvoorschriften in te stellen voor het gebruik van metam-natrium. Ik heb u hierover geïnformeerd op 25 augustus 2014. Er is recent overleg geweest op ambtelijk niveau, waarbij maatregelen zijn besproken met toelatinghouders en de gebruikers van de middelen, zowel voor de korte als de lange termijn.
- Korte termijn: gebruiksvoorschrift en gebruiksaanwijzing zullen worden aangepast op verzoek van toelatinghouder. In het voorjaar worden de voorgestelde maatregelen vrijwillig door de sector toegepast. Essentie is dat de toepassing gemeld moet worden aan NVWA binnen 24h van voorgenomen toepassing. Er zal aangegeven worden onder

welke weersomstandigheden toepassing mag plaatshebben. En er zal een teeltvrije zone worden vastgelegd. LTO zal in gedragscode bollenteelt inlichting aan buren bij toepassing van grondontsmetting vastleggen.

- Lange termijn: toepassing van alternatieven zullen technisch verbeterd worden, om alternatieven op grote schaal mogelijk te maken. Daarnaast zal het telen van vanggewassen (voor nematoden) worden gepromoot, waardoor minder grondontsmetting nodig zal zijn.

Aanvullen met Ctgb-besluit (intrekking op basis van art 71 VO en later aanpassing van de toelating) en alternatieven-ontwikkeling (NVWA) plus onderzoek alternatieven.

Buiten reikwijdte verzoek

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

Bijlage 2: Verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

5.1.2 e

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

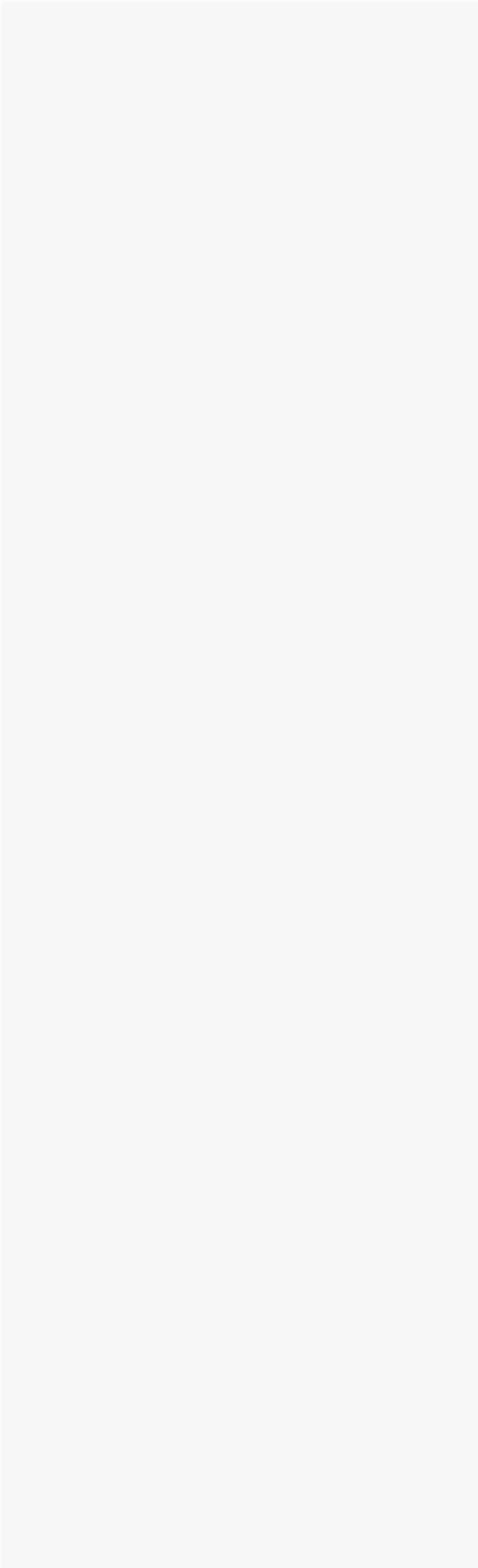
Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

5.1.2.e

Buiten reikwijdte verzoek

5.1.2.e

Buiten reikwijdte verzoek

5.1.2.e

5.1.2.e

Buiten reikwijdte verzoek

5.1.2.e

Buiten reikwijdte verzoek

Vraag: **Waarom stelt u een gevaarlijke stof als de grondontsmetter metam-natrium vrij?**

Antwoord:

- In 2014 is geen vrijstelling voor een grondontsmettingmiddel op basis van metam-natrium afgegeven.
- ~~Metam-natrium is in de teelt van bloembollen vrijgesteld: Hoewel aan het gebruik van het middel milieurisico's zijn verbonden, is gelet op EU fyto-sanitaire verplichtingen (bestrijding quarantaine-aaltjes zoals *Ditylenchus dipsaci*) en het grote belang van het middel voor de exportwaarde, besloten het verzoek in te willigen.~~
- ~~Via een dergelijke vrijstelling kan, alleen op besmet verklaarde percelen, één extra behandeling naast de reguliere toelating ("essential use") worden uitgevoerd om de verspreiding van het stengelaaltje te voorkomen.~~

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

5.1.2.e

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

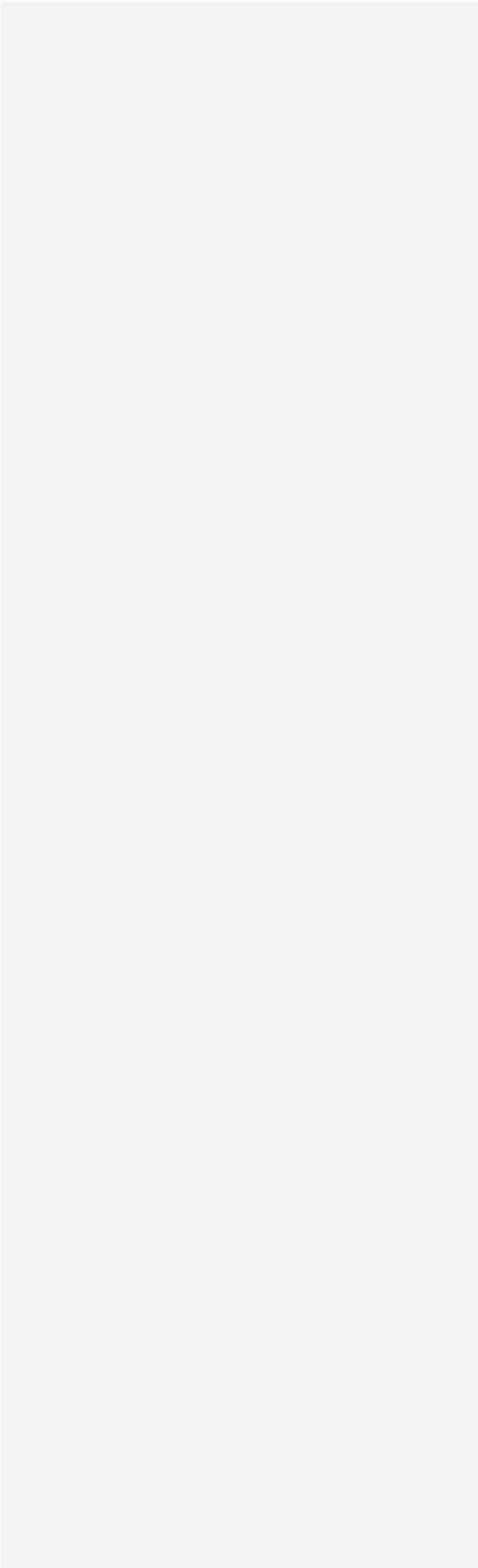
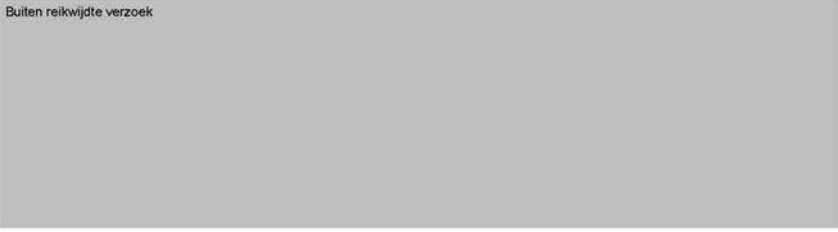
Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

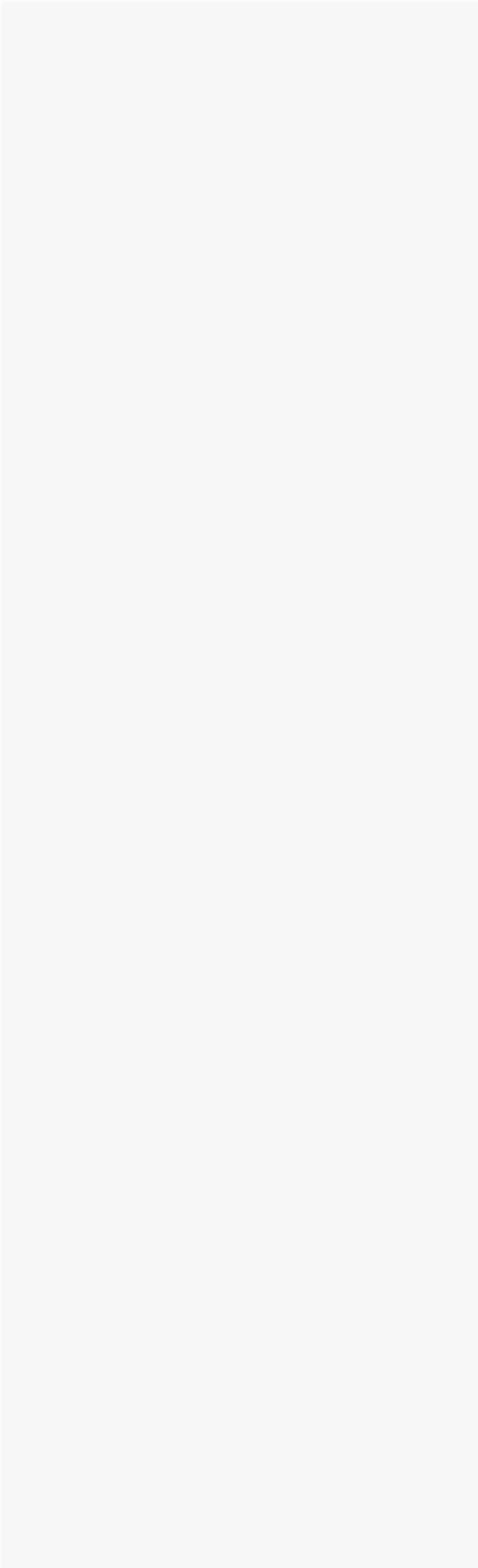
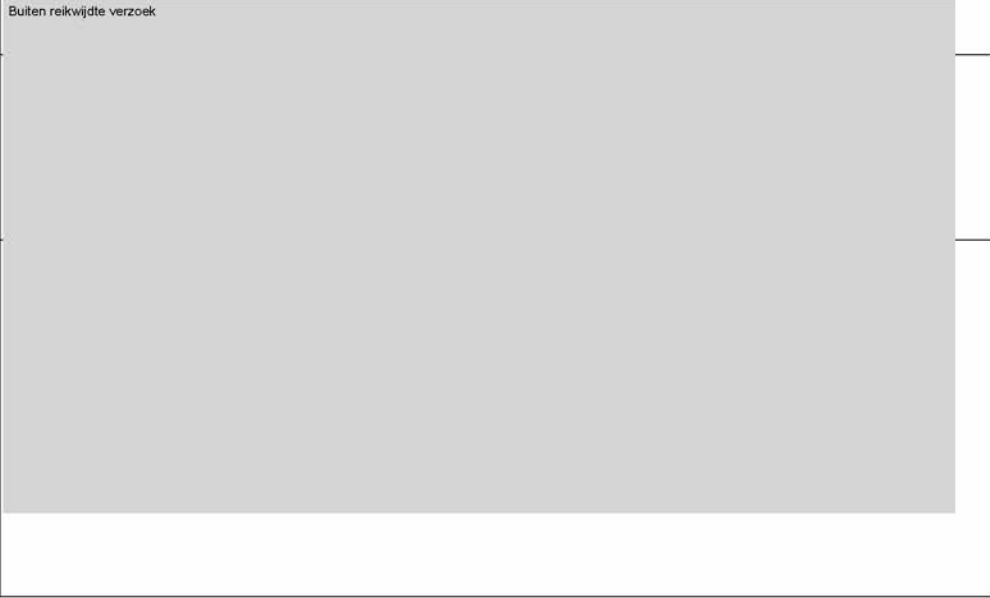
Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

5.1.2.e

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

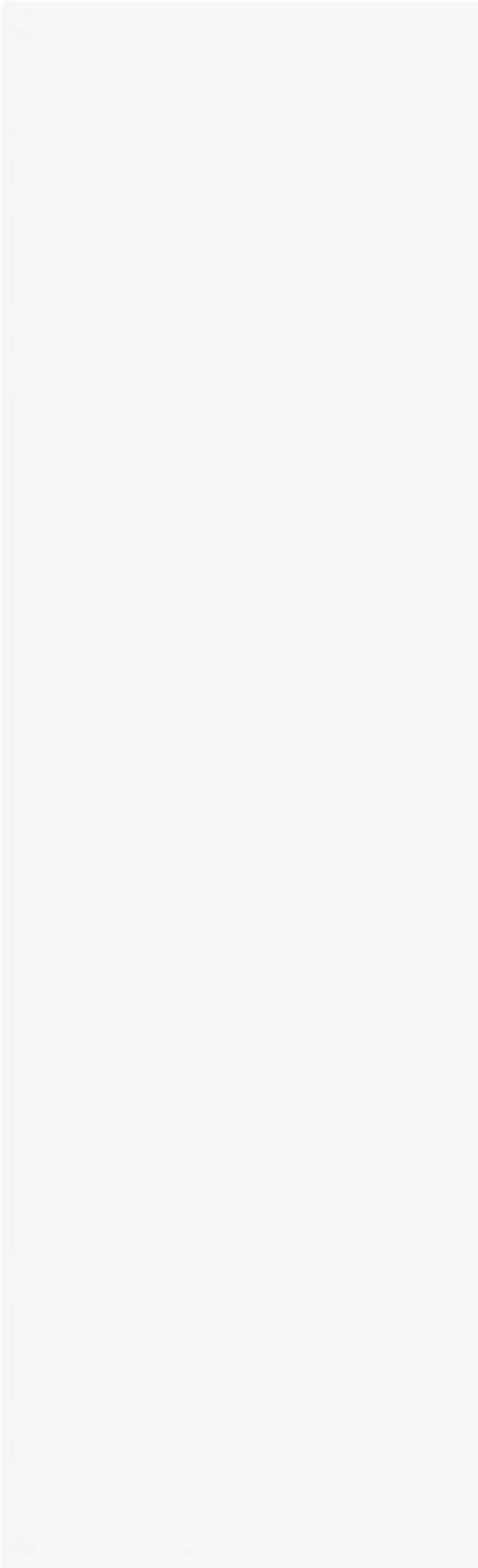
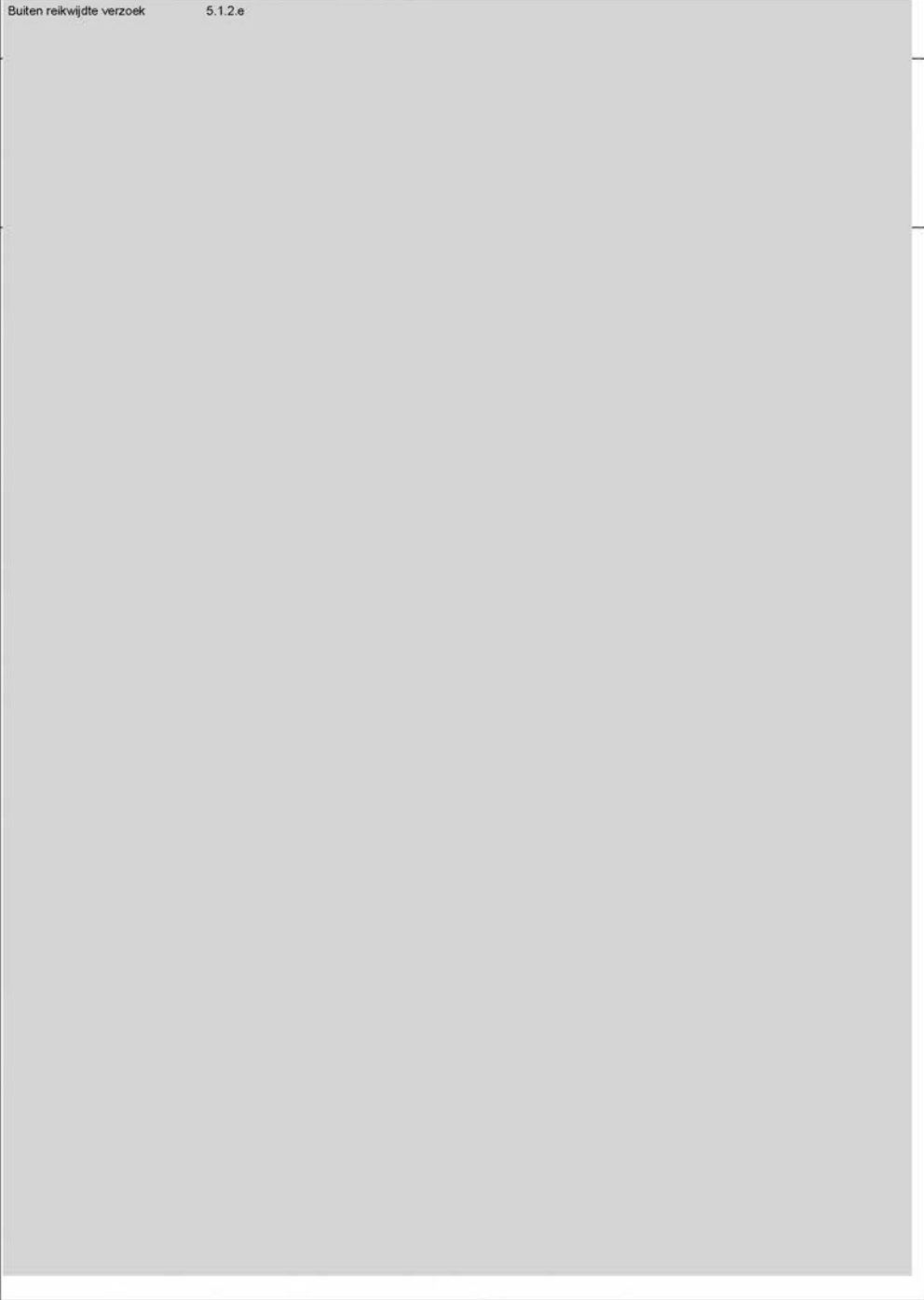
Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

5.1.2.e

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

THEMA: toewijzen aan IenM

EMISSIEREDUCTIE EN WATERKWALITEIT

blijft IenM actualisatie bij hen (5.1.2.e); 5.1.2.e graag meelesen

svp

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

THEMA:
DIVERSEN

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Vraagsteller:

Vraag: Vijf van de acht personen blijken glyfosaat in hun urine te hebben. Dat is toch heel schadelijk voor de gezondheid. Gaat u nu de NVWA opdracht geven om ons voedsel op deze stof te testen?

Antwoord:

- Dit is de primaire verantwoordelijkheid van VWS. Maar los daarvan wil ik wel het volgende opmerken:
 - De aanwezigheid van sporen van gewasbeschermingsmiddelen in het lichaam zegt op zich niets over de schadelijkheid. Bepalend hiervoor zijn de niveaus waarin de stoffen aanwezig zijn, eventueel in combinatie met de duur of frequentie van die aanwezigheid.
 - Het onderzoek zegt niets over de wijze waarop de personen glyfosaat in hun lichaam hebben gekregen, via het voedsel, via water.
 - Er kunnen residuen gevonden worden in levensmiddelen, met name granen. De NVWA vindt geen overschrijdingen van de residulimiet (MRL).
 - Het RIVM heeft dit rapport beoordeeld en kwam tot de conclusie dat de gevonden glyfosaatwaarden in de urine, geen risico vormen voor de gezondheid.

Tenslotte merk ik op dat ik in de tweede Nota een verbod op het gebruik van glyfosaat op verhardingen heb opgenomen.

[ez](#)

Vraagsteller:

Vraag: Volgens Trouw (13 juni) heeft 60% van de onderzochte Nederlanders glyfosaat in de urine. Komt dat door onkruidbestrijding op verhardingen, zoals winkelstraten?

Antwoord:

- Dat is niet onderzocht. Mensen kunnen glyfosaat ook op andere manier binnen krijgen, bijvoorbeeld via het voedsel.
- Ik vind het belangrijk dat de leefomgeving niet onnodig wordt blootgesteld aan gewasbeschermingsmiddelen. Het bericht onderstreept daarvan het belang.
- Overigens heeft het RIVM geen aanwijzingen dat de gevonden glyfosaatwaarden in de urine reden tot zorg geven

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

5.12e

Vraagsteller:

Vraag: **Zijn residuen van neonicotinoïden in de voeding een gevaar voor mensen?**

Antwoord:

- Het RIVM heeft onderzoek gedaan naar de potentiële risico's voor de mens van alle mogelijke toepassingen van neonicotinoïden op groente en fruit
- Het RIVM concludeert dat de toepassingen van neonicotinoïden in principe veilig zijn voor de mens maar dat herziening van een aantal MRL's (wettelijke residulimiet) voor thiacloprid gewenst is.
- De daadwerkelijke blootstelling aan thiacloprid en de andere neonicotinoïden heeft volgens het RIVM niet geleid tot enig gezondheidsrisico.
- De betreffende MRL's voor thiacloprid worden versneld in Europees verband herzien.
- Er is geen wetenschappelijke grond om in afwachting daarvan nationale maatregelen te nemen.
- De minister van VWS en ik hebben de Kamer hierover op 19 juni 2013 per brief geïnformeerd

¹ ATS = Akkerbouw, Tuinbouw, Sierteelt